

De huisbediende

Tara Conklin

De huisbediende

Vertaald uit het Engels
door Marja Borg

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3063 6

© 2013 Tara Conklin

© 2015 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Marja Borg

Published by arrangement with Folio Literary Management, LLC and
Marianne Schönbach Literary Agency

Oorspronkelijke titel *The House Girl*

Oorspronkelijke uitgever Harper Perennial,
an imprint of HarperCollins Publishers Limited

Omslagontwerp Janine Jansen

Omslagillustratie © Ebru Sidar / Trevillion Images (bloemen),

© Corbis / Hollandse Hoogte (huis)

Foto auteur © HarperCollins Publishers

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Freya, Luke en Rhys

I

Josephine

Lina

Josephine

LYNNHURST, VIRGINIA

1852

Meneer sloeg Josephine met een vlakke hand op haar linkerwang, en dat was het moment waarop ze wist dat ze zou weglopen. Ze hoorde het gefluit van de klap, voelde het prikken van huid tegen huid, haar hoofd draaide en ze keek over haar schouder naar de tabaksvelden waar de paar mannen die meneer nog overhad aan het werk waren. De bladeren hingen zwaar en laag aan de stelen, klaar om geplukt te worden. Ze zag een blote mannenrug en de pas aangenomen man, Nathan, die leunend op een hark naar het huis keek. De lucht rook zoet, de kamperfoelie die langs het hekwerk van de veranda klom, zat vol bloemen, en de zoete smaak mengde zich met die van het bloed in haar mond.

De klap was zonder enige waarschuwing gekomen, zonder reden, volgens Josephine. Ze was de veranda aan de voorkant aan het aanvegen, het eerste wat ze iedere dag deed, het stof en de bladeren wegvegen die er 's nachts door de wind op werden geblazen. Over het dauwnatte hout van de veranda liep een slakkenspoor, de slak met zijn bruine huisje had zich tussen de twee schommelstoelen genesteld. Josephine had de slak met een harde zwiep van de bezem de tuin in gemept, en toen had ze meneers stem achter zich gehoord, uit het huis. Hij zei iets wat ze niet kon verstaan. Het was geen vraag, zijn stem ging niet omhoog, en hij klonk ook niet boos. Zijn stem had kalm geklonken, vond ze, voordat hij haar sloeg; niet dwingend, niet gehaast. Ze stopte met vege, draaide zich om, keek naar het huis, hij kwam de voordeur uit lopen, een trotse voordeur,

zoals mevrouw Lu altijd zei, en op dat moment had hij zijn hand geheven. Ze zag dat hij zijn rechterarm iets boog en dat zijn lippen een heel klein beetje van elkaar gingen, niet echt open, maar net genoeg om iets van de donkere holte erachter te kunnen zien. En toen zijn vlakke hand, de kracht ervan tegen haar wang, en de bezem die uit haar vingers viel, het gekletter.

Op dat moment veranderde er iets in Josephine, allerlei verlangens die daarvoor verspreid waren geweest, kwamen samen. Ze kon ze niet allemaal onder woorden brengen, het waren er zoveel, maar de meeste waren simpel: eten wanneer ze honger had, zonder nadenken kunnen lachen, een jurk dragen die haar paste, een tekening die ze had gemaakt aan de muur hangen, van iemand houden die ze zelf had uitgekozen. Ze sijpelden ineens door, volmaakt, op deze septemberochtend, terwijl ze een stekende honger in haar buik voelde en de roze zon aan de hemel schitterde. Vandaag was de laatste dag, er zouden er niet meer volgen.

Later kon ze Caleb niet uitleggen waarom dat ogenblik zo bepalend was voor de loop van de dingen die volgden. De slak herinnerde ze zich nog, de ronding van zijn huisje, en de warme kleuren van de dageraad. Wat later gebeurde – dokter Vickers, wat mevrouw Lu deed – had niets meer veranderd aan wat Josephine toen, met meneer op de veranda, had besloten. Zelfs als er die dag niets meer was gebeurd, zei ze tegen Caleb, dan was ze nog steeds weggelopen. Ja, ze zou toch zijn weggelopen.

Toen Josephine zich omdraaide naar meneer, hoorde ze een woudzanger zingen, van de kant van de rivier, zijn *twiet twiet twiet* helder als de vroege ochtend.

Meneer zei: ‘Zorg voor je mevrouw. Niet vergeten dat de dokter vandaag komt.’

Hij liep de veranda af, het zandpaadje voor het huis op, en keek haar aan, zijn donkere baard stoffig van de velden, zijn ogen somber. Vorige maand was de drogerij tot op de grond toe afgebrand, en ze hadden toen ook wat paarden verloren, hun gehinnik was afschuwelijk geweest. De winter daarvoor was de vader van meneer, Papa Bo, overleden en was de koe gestopt met melk geven en was Hap, de knecht, gestorven na een bijensteek. Hij was helemaal op-

gezwollen en had aan de grond liggen krabben, zei Otis, alsof hij zijn eigen graf groef om de anderen werk te besparen. En nu mevrouw Lu en haar toevallen. Meneer was gekweld, hij had reden om bedroefd te zijn. Maar Josephine had geen medelijden met hem.

Ze knikte, met haar wang die in brand stond.

Meneer liep met grote passen de glooiende heuvel achter het huis af, over de pas geploegde rijen waarvoor ze geen zaad hadden om te planten. Jackson, de negeropzichter, bewaakte de andere. Pluktijd, en ze waren nog maar net begonnen. Bij de Stanmores bezaten ze honderden morgens land, tientallen slaven, en de eerste tabaksbladeren waren al gedroogd en naar de markt gebracht; de karren denderden langs het huis, met de nootbruine bundels hoog opgestapeld achterop. Wanneer meneer er eentje langs zag rijden op de weg naar de stad, spuugde hij altijd op de grond.

Josephine keek meneer na. Ze wilde haar hand op haar wang leggen, maar deed het niet. Ze spuugde op een rode streep op de verweerde plankenvloer, wreef er met haar blote rechervoet over, pakte haar mand, stapte de veranda af en liep langs de zijkant van het huis. Er was iets luchtigs in haar, een duizeling bijna. Ze liep de lichte glooiing af; het gras voelde koel aan onder haar voeten, de zon stond al wat hoger, de lage mist werd weggebrand. *Weglopen*. Het woord galmde dreigend in haar oor en vulde haar hoofd als een tastbaar, vloeibaar iets. *Weg*.

Josephine was niet op Bell Creek geboren, maar ze kende geen andere plek. Rivieroever, gootsteen, vuurplaats, veld, dat waren gedurende de zeventien jaar van Josephines leven de vier hoeken van haar wereld geweest. Mevrouw Lu hield Josephine altijd bij zich in de buurt, ze stuurde anderen om de boodschappen in de stad te doen en huurde in de tijd dat ze nog reisde een meid van de Stanmores. Josephine bleef thuis. Ze kende de rivier die ten westen van de velden kronkelde, met de smalle oevers van maar een paar meter breed, plantanen en wilgen waarvan de takken in het water hingen. Daar deed ze altijd de was, koelde ze haar voeten, en viste ze op forel, meerval en snoekbaars. Ze kende de kronkelingen van de oever, de mosachtige stukken en de plek waar een grote steen zijn kop uit het water stak, met daaronder een donker en breder stuk. Ze kende de velden in alle

seizoenen, bruin en braakliggend, groen en rijp, met de uitgegroeide tabaksplanten die bijna tot aan haar schouders kwamen, bladeren zo breed als haar uitgestrekte armen.

Ze kende het grote huis, gebouwd door Henry, de kinderloze broer van Papa Bo, in de tijd dat de staat Virginia nog door zowel God als de natuur gezegend was met overvloed. Henry's onvruchtbare vrouw had zich volledig aan het huis gewijd, ze had het laten inrichten met het beste wat ze met de tabaksdollars van haar echtgenoot kon kopen of laten bouwen. Aan de voorkant een brede veranda, boven veel grote slaapkamers, in de salon ramen vanaf de vloer tot aan het plafond, een paardenharen sofa om op te zitten bij het drinken van thee uit het porseleinen servies met onder ieder kopje een merkteken van groene inkt. En beneden ook een bibliotheek, aan de achterkant, met in rood en bruin leer gebonden boeken met gouden letters op hun rug. Ze noemden het huis Bell Creek, en ooit was het mooi geweest.

Nu begon de witte verf op sommige plekken groen uit te slaan, de spanen gleden van het lage schuine dak, de vensterbanken versplinterden, de stenen schoorsteen had kieren langs de bovenrand. De boeken in de bibliotheek waren beschimmeld en de bladzijden plakten aan elkaar door het vocht dat naar binnen kroop door een gebroken zijraam dat nooit was gerepareerd. 's Nachts lag Josephine te luisteren naar het gekrabbel en gewroet van muizen, eekhoorns en ratten onder de plankenvloer en achter de dunne houten wanden op zolder. Josephine sliep op een dunne stromatras op de grond, het plafond was laag en in de zomer werd het er 's nachts zo heet dat ze met haar armen en benen gespreid lag, zodat ze elkaar niet aanraakten, haar benen als twee vreemden naast elkaar in bed.

Josephine liep om de hoek van het huis heen en vertraagde haar pas toen ze Lottie zag. Ze stond tot haar knieën in het bloembed aan de zijkant te wieden en plukte paarse ijzerhard en roze rozen voor op mevrouws tafel. Het hele huis was omgeven door bloemen, en aan de oostkant spreidden die zich tot aan de velden uit: dagschone, winterpostelein, iris, karmozijnbes, guldenroede. Het ontwerp van de bloembedden mocht dan zijn aangetast door de tijd en door verwaarlozing, de planten zelf leken het er niet slechter door te doen.

Ze tierden welig en rukten op tot in het gazon, ze verspreidden hun zaadjes zelfs tot aan de weg, waar iedere lente naast het ingetrapte zandpad en het houten hek aan de voorkant van het huis verwilderde rozen bloeiden.

Lottie stond voorovergebogen, haar ellebogen gingen als een pomp op en neer terwijl ze het onkruid uittrok en op de hoop achter zich gooide en de bloemen in een nette stapel naast zich legde. Onder haar schortbanden had ze een paar grasklokjes gestoken, de lievelingsbloemen van Winton. Lottie nam hier en daar kleine dingetjes weg, stukjes bacon uit de rokerij, eieren uit het kippenhok, een naald, een snoepje; dat deed ze steevast en ze was nog nooit betrapt.

‘Goedemorgen, Lottie,’ zei Josephine. Ze dacht dat haar stem kalm zou klinken, maar aan het eind sloeg hij iets over, de echo van de klap van meneer zat nog steeds in haar. Lottie keek op; ze had een donker doekje om haar grijze haar gebonden en haar huid glom van het zweet. Op haar voorhoofd stond één zorgrimpel, alsof er daar lang geleden een kras in was gezet.

‘Wat? Kind, wat is er? Je kijkt alsof je een geest hebt gezien.’ Lottie geloofde dat de rusteloze doden van Bell Creek voortleefden tussen de wilgen aan de rivieroever, waar de ochtendmist hing. Papa Bo, Lotties eigen zoon Hap, alle dode baby’s van mevrouw, zelfs de moeder en vier zussen van meneer, van wie de lichamen in Louisiana begraven lagen. Lottie zei dat ze ze daar een keer op een zomeravond, of vlak voor zonsopkomst, had zien dansen en lachen, maar ook jammeren, tussen de takken die als het haar van een blanke vrouw in het water hingen.

Lottie liet de bloemen vallen en liep naar Josephine toe. De zoom van haar rok sleepte door het natte gras. Haar blik verhardde toen ze de afdruk van de klap van meneer zag. Ze nam Josephines gezicht tussen haar handen en legde een lange vinger op de zere plek. ‘Ach, meisje toch,’ zei ze. ‘Daar moet je kamille op doen. Of iets kouds.’

‘Het stelt niks voor,’ zei Josephine, hoewel haar huid tintelde en ze voelde dat haar wang dikker werd. ‘Het is echt niks, Lottie. Gewoon een beetje rood.’ Maar ze maakte zich niet los. De koelte van Lotties hand, nat van de dauw, had een kalmerende uitwerking. Jo-

sephine leunde tegen Lotties warme, stevige lichaam aan en voelde zich weer het kind van vroeger in de hut, wanneer Lottie en de anderen eindelijk waren teruggekeerd van de velden en alle treurnis van de dag van Josephine af viel, Lotties gulle lijf in: het vlees om haar middel, de gebogen holte van haar schouder, een dikke, gespierde kuit. Lotties lichaam leek, toen en nu, sterk en zacht genoeg om al het verdriet van Josephine te kunnen herbergen.

Lottie stond toe dat Josephine zich tegen haar aan vlijde. Toen draaide ze Josephines gezicht naar zich toe en keek haar strak aan. ‘Goed dan. Als jij het zegt, is het niks.’

‘Het is niks.’ Josephine schudde snel haar hoofd, alsof ze water uit haar haren schudde. Met samengeknepen ogen keek ze naar de lucht en wendde zich toen weer tot Lottie. ‘Ik zag Nathan daar beneden,’ zei ze. ‘Hij had het zwaar, zo te zien.’

‘Hij zei dat hij een tijdje niet heeft kunnen lopen. Vanwege zijn hielen. Hij kon helemaal niks, niet staan, niet lopen. Ze hebben te diep gesneden, zegt hij.’

Meneer had Nathan gehoord van meneer Lowden, een buurman die tien kilometer verderop woonde, tijdelijk, om hen een handje te helpen bij de oogst. Nathan was al twee keer weggelopen en twee keer opgepakt en teruggebracht naar meneer Lowden, wiens geduld met zulke capriolen danig op de proef was gesteld. Vanwege die geschiedenis en Nathans trage pas, nu zijn hielen waren ingesneden, had meneer hem goedkoop kunnen huren. Hij was nog nieuw op Bell Creek, en Josephine had nog niet met hem gepraat; ze had hem niet gevraagd waar hij naartoe was gegaan toen hij was weggelopen.

‘Hoe is hij?’ vroeg Josephine.

Met een schuin hoofd zei Lottie na een korte stilte: ‘Goed. Goed, hoor. Niet dom.’

‘Hm. Hij doet me aan Louis denken. Hoe hij zich beweegt, hoe hij staat.’ Louis was drie zomers geleden verkocht en dit was de eerste keer dat Josephine het over hem had. Het verbaasde haar dat haar stem niet trilde, dat er geen tranen in doorklonken. De naam hing zwaar tussen hen in, als hoop of als een tragedie, geen van hen wist goed welke van de twee. Hij was weg. Weg.

‘Louis? Ik zie geen Louis in hem.’ Lottie zei het fronsend en hoofdschuddend, alsof de zaak daarmee gesloten was. ‘Josephine, wat moet je met Nathan?’

‘Ik wil hem gewoon even gedag zeggen.’ Josephine sloeg haar blik neer en stapte bij Lottie weg, haar blote voeten maakten vraagtekens in de modder. Ze had nog nooit eerder tegen Lottie gelogen en het was geen fijn gevoel, onrustige voeten en een steen in haar maag. Vanavond zou Josephine aan Nathan vragen hoe ze naar het noorden kon komen, vanavond zou ze weglopen. *Weglopen*. Het woord galmde nog steeds door haar hoofd en bereikte een nieuw hoogtepunt. Zou Lottie met haar meegaan? Lottie en Winton hadden een rotsvast geloof in de redding die zou komen als ze maar diep genoeg geloofden, als ze het juiste pad bleven bewandelen. Lottie was altijd op zoek naar tekenen van verlossing, zoals de kikker met de twee koppen die Otis vorig jaar zomer bij de rivier had gevonden, of die nacht dat de hemel gevuld was met vallende sterren zo helder dat iedereen in het huis en in de hutten wakker was geworden en zich op het gazon had verzameld, zelfs meneer en mevrouw Lu, ze stonden allemaal naast elkaar naar die brandende hemel te kijken. Dat waren de voortekenen, zei Lottie, tekenen dat Jezus snel zou komen. Ze wachtte op Hem. *Je kunt niet nog langer op Hem wachten*, zou Josephine haar nu willen zeggen. *Ga met me mee, Lottie, jij en Winton moeten meegaan. Nathan zal ons de weg wijzen.*

Maar hier naast de bloemen, met hun geur die zwaar in de lucht hing, met Lotties koele hand nog steeds op Josephines wang, leek het idee van weglopen te onvoorbereid om hardop te zeggen, ’s ochtends, in het zonlicht, terwijl ze nog werk had te verzetten, uren door moest zien te komen. Het idee zweefde een beetje, het lag niet vast, het was niet duidelijk omlijnd, en ze wist hoe makkelijk een plan kon misgaan, hoe een pad dat weg leek te lopen ineens een bocht kon maken en je dan terugbracht naar de plek waar je was begonnen.

Josephine had al eens eerder proberen weg te lopen, op een nacht een paar jaar geleden. Ze was toen nog maar een kind geweest, twaalf, misschien dertien jaar oud, zonder enig benul van het gevaar, zonder te weten waar het noorden lag, zonder te snappen welke trucs de

schaduwen op de weg met je uithaalden. De tocht terug naar Bell Creek was lang geweest. Deze keer zou ze niet terugkeren. Deze keer zou ze doorzetten, over de grote Ohio-rivier heen, helemaal naar Philadelphia of Boston of New York, de steden in het noorden die in Josephines hoofd leefden zoals Lotties geesten in het hare leefden.

Josephine zei: 'Ik moet verder. Ik kom vanavond wel even bij je langs, Lottie, bij de hut. Dan kunnen we even praten.'

'Ja, doe maar,' zei Lottie, terwijl ze langzaam met haar ogen knipperde en de trek om haar mond zich verzachtte, de blik die Josephine zo goed van haar kende, een blik van behoedzame liefde, een genegenheid die Lottie altijd meteen weer afkapte, voordat ze te diep kon worden. Een ingehouden, afstandelijk soort liefde. Zo was ze sinds Hap was gestorven, haar laatste zoon, van net twaalf jaar oud, trots als een pauw over zijn vioolkunsten, binnen een paar minuten dood, met Lottie over zijn nog warme lichaam gebogen, zijn opgezwollen lippen en tong, en met op zijn arm een rode plek ter grootte van een stuiver waar hij was gestoken door de bij.

Josephine liep verder de helling af, naar de moestuin met zijn slordige rijen en ondoordringbare, met elkaar vergroeide frambozen- en bramenstruiken; de vruchten waren vooral voor de vogels, want de struiken waren te hoog en te dicht voor Josephine om alles te kunnen plukken. Josephine stak haar handen tussen de takken en trok de frambozen van hun witte vezelige stengels. Gisteravond had mevrouw Lu gezegd dat ze bramen en frambozen wilde voor het ontbijt. Hoewel de doorns in haar huid prikten, ging Josephine door. Het was een dag als alle andere. Plukken wat er geplukt moest worden, bramen en frambozen voor het ontbijt, groente voor het avondeten van meneer. Gewoon doen wat er gedaan moest worden. Een dag als alle andere.

Josephine keek naar de kleine figuurtjes in het veld, haveloze donkere gestalten van niks die zich tussen het tabaksgroen bewogen. Alleen Jackson stond roerloos, met aan zijn riem een zweep, klaar voor gebruik. Zelfs nu ze met nog maar zo weinigen over waren op Bell Creek, sloeg hij er zonder pardon op los wanneer iemand een regel planten oversloeg of te langzaam was. Hij had een keer een man gedwongen om een tabaksrups op te eten, had Lottie haar ver-

teld, het dikke wriemelende lijfje met de voelsprietten zo zijn keel in. Zijn vrouw, Calla, was dik en opvliegend, jaren geleden door Papa Bo van een handelsreiziger gekocht. Ze sprak nooit over de kinderen die ze had achtergelaten of over de kinderen die ze op Bell Creek was verloren. Ze waren allebei vreselijk gemeen. Omdat me-
neer niet de wilskracht bezat om zweepslagen te geven, liet hij het aan Jackson over.

Josephine prikte zich in haar vinger en ze bracht de vingertop naar haar mond. De eerste keer dat ze was weggelopen, had de angst een fysieke aanwezigheid geleken, een grote gedaante naast haar op de weg, en ze had geprobeerd ervan weg te rennen, maar het was haar niet gelukt onder zijn schaduw uit te komen. Deze keer leek de angst anders; hij hurkte en glibberde en fluisterde tussen de struiken en de hoge grassen om haar heen. Hij was kleiner, sluw, lastiger. De striem van een zweep. Een verzwikte enkel, een zomerse storm. Zou het vannacht onweren, of zou het onbewolkt zijn? De honden, de geweren. Ze dacht aan Nathans gehink. Ze sneden de hielen door met een bijl of een lang jachtmes, met de benen op hun plek gehouden door het gewicht van een man of in een soort bankschroef, zo eentje die gebruikt werd voor het schaven van nieuwe planken, of anders gewoon vastgebonden met een touw, zoals bij kalveren die moesten worden gebrandmerkt. Twee van die sneden om ervoor te zorgen dat je alleen nog maar kon strompelen, niet te diep, want dan zou de wond niet helen en dan kon het been opzwellen en gaan stinken of anders viel de voet er gewoon af.

Josephine kreeg het ineens koud en het was alsof haar benen dik en zwaar werden, de adem stakte haar in de keel. Met trillende vingers plukte ze nog een braam van de struik.

Een dag als alle andere. Doe wat je moet doen.

Een geluid of een schaduw deed haar opkijken van de bramen, en Josephine richtte haar blik op het huis. Er bewoog een gordijn, en ze zag het bleke gezicht van mevrouw Lu achter het raam, die naar haar keek. Net een geestverschijning, als Josephine niet beter had geweten. Donker haar, warrig als een donderwolk, haar ogen slechts schaduwen in haar hoofd. Mevrouw legde een hand op het

glas. Josephine knikte naar haar en liep terug naar het huis.

Er stak een briesje op dat tegen Josephines rug duwde, terwijl ze over het pad liep. *Weglopen*, fluisterde het. *Weg*.

Lina

NEW YORK CITY

2004

WOENSDAG

De instructie was niet klaar. Lina Sparrow, junior partner civielrecht, nam nog een slokje koude koffie. Haar ogen schoten van haar beeldscherm naar de roodgloeiende cijfers van de digitale klok aan de muur: 11:58 P.M. *Zorg dat ik het woensdag heb*, had Dan gezegd. *Ik verwacht net als altijd topwerk van je*. Lina was nog nooit te laat geweest, maar toch zat ze hier, achter haar bureau, terwijl de laatste twee minuten van woensdag net buiten haar bereik bungelden en haar kamer een hol vol papier en opengeslagen boeken was en de cursor meedogenloos vanaf het scherm naar haar knipperde. De instructie: 85 bladzijden, 124 perfecte citaten, het product van 92 factureerbare uren van koortsachtig werken verdeeld over vijf belachelijke dagen, een processtuk dat naar de rechtbank zou gaan, dat officieel zou worden opgenomen in het register, dat naar tientallen advocaten zou worden gemaïld, naar de cliënt, naar de tegenpartij. Maar was het ook goed?

Lina had haar schoenen uitgetrokken – ze schreef altijd met blote voeten – en terwijl ze haar tenen strekte, vroeg ze zich af wat precies het probleem was. Vorig jaar was ze als beste van haar jaar afgestudeerd, en ze was nu de junior partner met de meeste, factureerbare uren bij Clifton & Harp LLP, dé advocatenfirma voor bedrijven uit de Fortune 100 en voor duizelingwekkend rijke privépersonen. Lina had wel gehoord hoe anderen moeite hadden zich staande te houden – slechte planning, verlies van zelfvertrouwen, uitputting, depressie, inzinking – maar zelf had ze nog nooit zo’n black-out gehad als nu, niet tijdens haar studie en niet tijdens de afgelopen

negen vruchtbare maanden bij Clifton. Ze wreef in haar ogen. Haar kamer leek te vibreren in het kille tl-licht: beige muren, grijs tapijt en witte planken van spaanplaat, van het soort dat je kon aantreffen op slaapzalen, kantoren, in gevangenissen. Op haar tweede werkdag had Lina wat zorgvuldig uitgekozen persoonlijke spulletjes uitgesteld: aan de muur haar bul en een klein schilderijtje van haar vader, op haar bureau de glazen sneeuwbol van de skyline van Manhattan van voor 9/11 en de foto van haar ouders uit ongeveer 1982, waarop ze allebei redelijk lang haar hadden en geheimzinnig glimlachten. Ieder voorwerp zette een uniek stempel op het inwisselbare, onpersoonlijke karakter van de ruimte. *Ik ben hier*, zei de sneeuwbol. Dit is van mij.

Lina pakte de sneeuwbol op en schudde hem heen en weer. Na maakvlokjes daalden neer over de stad terwijl ze bij zichzelf steeds opnieuw hetzelfde zinnetje herhaalde: Was de instructie goed? Was de instructie goed? Was ze goed? De klok sprong stilletjes naar 11:59. En terwijl de deadline verstreek, kreeg Lina het gevoel dat ze ook altijd had bij het skiën of als ze pure suiker at, of die keer dat er op een ijskoude ochtend een taxi op haar af was komen denderen toen ze op de hoek van Fiftyfirst en Fifth had staan wachten en hulpeloos, roerloos en doodsbang had toegekeken terwijl de taxi rakelings langs haar scheerde. 12:00. Waar wachtte ze nog op? Een besluit? Inspiratie? In de instructie stond precies wat er moest staan: onze cliënt wil geld zien en de wet zegt dat hij er recht op heeft.

Lina boog haar hoofd ver naar links en hoorde haar ruggenwervels kraken. Ze stak haar voeten weer in haar schoenen met hoge hakken. Ergens verderop in de gang zoemde de stofzuiger van de schoonmaker met de volharding van een mug. Natuurlijk was de instructie goed. Haar instructies waren toch altijd goed? Dat was toch haar werk? En ze was heel erg goed in haar werk. Lina typte een streepje voor de handtekening en schreef daaronder: Ingediend door Daniel J. Oliphant III, Partner, Clifton & Harp LLP.

De tl-lampen brandden en toetsenborden snorden toen Lina snel met de instructie door de gang naar Dans kamer liep. Langs de secretaresses die nachtdienst hadden en van wie de hoofden boven de schotten tussen de werkplekken leken te zweven. Langs een knippe-